

... nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.

1. alkalom

Kedves Testvéreim! Az egyik sárospataki professzoromról terjedt el a teológusok között, hogy egy osztályban, héber órán egy egész éven keresztül egyetlen egy betűről beszélt. Nem akartuk elhinni, majd következett a másodév, beültünk az órára. És csakugyan, egy egész éven keresztül ugyanarról az egyetlen héber betűről beszélt nekünk. Persze a történet mindig más volt, mégis mindig újra és újra visszatért erre az egyetlen betűre. Van ebben a történetben valami, amit jó elsajátítanunk mindannyiunknak. Nem másról beszélek, a Szentírásról, a Bibliáról van szó. Van úgy, hogy egyetlen egy betű a Biblia lapjain annyira nagy jelentőséggel bír, hogy akár egy egész évig is beszélhetnénk róla. Hát akkor milyen óriási információ áradat rejtőzik egy Bibliai versben, 10-15 szóban? Persze vannak fejezetek, amikor a Biblia mindig ugyanarról az eseményről tudósít. Jézus passiójának története is legalább négyszer benne van a Szentírásban. De mégis, minden egyes versnek, sőt gyakran még a betűknek is hatalmas jelentőségük van.

Ezért mindkét bűnbánati alkalomra ezt a textust választottam, mert ezt az igeverset is, amit most az imént felolvastam, akár egy éven keresztül is vizsgálhatnánk. De elégedjünk lesz meg most ezzel a két estével.

„Nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.” Miről beszél itt Pál? Nem olvastam fel az egész fejezetet. Mert ennek a néhány szónak a nyitja a predestináció tanában van. Erről ír Pál apostol. Az eleve elrendeléssel foglalkozunk tehát.

Isten képes utólag is eleve elrendelni.

Számomra nagyon sokat jelent ez a tantétel, mert magamra ismerek benne. Meglátom benne az embert, aki én vagyok. Látom benne elődeimet, akik kétségbeestek a haláltól. Látom azokat a férjeket magam előtt, akik jól tudták, feleségük nem hitt, úgy távozott el. Látom magam előtt azokat a szülőket, akik hitetlen gyermeküket elvesztették, és feltették a kérdést: vajon az én gyermekem hova kerül halála után? A katolikus hit elfogadja a halottakért mondott imádságot. A mi hitünk szerint azonban, mivel Isten előre elrendelte, ezért a halottak helyett az élőkért kell imádkoznunk. De mégis benne van ebben a dogmában a kétség, hogy mi történik velünk halálunk után.

Eleve... elrendelés. Vagy másképp: előre... elrendelés. Így lehet fordítani ugyanis a pre... destináció kifejezéseit. A fogalom mögött pedig meglátjuk magunkat. Mert ez a hittétel a bizalmatlanságunkat akarja bizalommá formálni. Tudjuk ugyanis, hogy Isten az idő felett áll. Neki nincs tegnap, sem holnap. Ő tegnap is, és holnap is jelen van. Ha most

eldönt valamit, az már a föld létrejötte előtt is el volt döntve. Ő ugyanis nincs behatárolva az idővel. Számos igeszakasz utal erre: ő teremtette az égiteket, és ezzel együtt megteremtette az időt is. Egy nap számára olyan, mint ezer év, és sorolhatnám. Mert Isten az idő felett is Úr.

Akkor hogyan lehet, hogy ő „előre elrendelt” valamit, ha nincs rá hatással az idő? Hát ez az a kérdés, ami hitünk és értelmünk határát jelzi. Mert ha ő utólag elrendel valamit, az előre is úgy lesz. Igen, az ÚR már akkor ismert minket, mikor még meg sem fogantunk. Akkor hogyan mondhatnánk, hogy ő előre elrendelt, ha már előre ismert is minket?

Azt mondtam a prédikáció elején, hogy egyetlen egy szóról egy évig lehet beszélni. Az Úr számára akár egyetlen perc is elég, hogy mindent megértessen velünk. Mi emberek, beszélhetünk egy évig is akár. Az Úr aztán egyetlen pillanat alatt átformálhatja az egészet. Ő számára nincs idő, nincs határ. Talán elegendő egy halottunk sírjánál megállnunk, hogy megértsük, Isten Úr a halál felett is.

Az ember mégis, hogy megérthesse az Istent, különböző dogmákat farag magának. Mert nekünk embereknek szükségünk van támpontokra. Pál apostol leírta ezt a csodálatos igeverset: „nem azé, aki akarja, nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.” És évszázadokon keresztül úgy facsarták ki ezt, mintha egy citrom volna. Magyarították ez alapján, hogy Isten előre eldöntött mindent, mindegy, hogy mi mit teszünk. De forgatták úgy is ezt az igeszakaszt, hogy Isten előre tudta, hogy ki fog üdvözülni, ki fog elkárhozni, ezért mondjuk, hogy ő előre rendelkezett. Kálvin helyreteszi az okoskodókat, amikor „tudós tudatlanságról” beszél. Mert az ember értelme kevés ahhoz, hogy megértse az isteni titkokat. Mégis, olykor az ÚR kijelenti titkait számunkra. Ilyen ez az igevers is.

Engedjük el a féligazságainkat, hogy megértsük az Úr titkait.

Az Úr Jézus Krisztus, Pál apostol szavain keresztül most arra hív bennünket, hogy engedjük el a saját magunknak kreált féligazságainkat. Felsorolok egy párat: „Az Úristen majd megsegít, mert az a dolga.” „Vétkezz nyugodtan, mert Isten jóságos, kegyelmes, ha vétkezem is, ő újra és újra megbocsát.” „Nincs miért szégyenkeznem, miért változtatnék az életemen, hiszen keresztyénnek neveznek az ismerőseim.” A Szentírás óva int attól, hogy ilyen okoskodásba bocsátkozzunk. A legnagyobb gond ezekkel a féligazságokkal, hogy meggyőznek minket. Félrevezetnek a Szentírás igazságától úgy, hogy közben azt hisszük, ezt írja a Biblia.

Hála legyen az Úrnak, hogy a féligazságainkat is képes jóra használni. Igen, még ezek is a mi üdvösségünket szolgálják. Ahogyan generációknak adott erőt az, hogy „mindegy mit

teszek, az Isten kiválasztott engem előre”. De Pál apostol józan szavai mutassanak utat nekünk most.

„Nem azé, aki akarja, nem is azé, aki fut.” Szoktuk mondani, hogy „szégyen a futás, de megbánja majd, aki üldöz.” Mert hát nem esik jól a futás. Most persze nem a sportolásra gondolok. Inkább a szégyenünkre. Mert ha valamit elrontottunk, gyermekkorunkban szüleink megbüntettek bennünket. Most, ha valaki felnőttként hibázik, ki bünteti meg? Mégis futunk, menekülünk vélt és valós bűneinktől. Menekülünk rokonaink elől, ha azt halljuk tőlük, amire nem vagyunk büszkék. Ha valakitől kölcsönt kértünk, nem szívesen találkozunk vele az utcán. De ha az Istennel kapcsolatban tekintjük ugyanezt: azt gondoljuk, hogy az Úr már ebben az életben is ránk méri büntetését, mint ahogy sokszor a járványra is mondják. Vagy, amit gyakran hallani vészhelyzetben: mert az Úr, ha látta előre, miért nem akadályozta meg? Ez is olyan féligazság, amit a Szentírás alapján helyre kell tennünk.

A predestináció tana kincs, ha jól keressük az értelmét.

Az Úr most arra hívott bennünket, hogy nézzünk magunkba. Keressük meg a saját féligazságainkat, amik a Szentírás talaján nem állnak meg. Keressük az Urat, hogy nehogy félreértsük az ő szent ígését. Mert valóban, egyetlen egy betűje is hatalmas kincset ér. Mert a predestinációt, ha helyesen értjük meg, hatalmas kincs rejtőzik benne. Úgy nézzük, ahogyan Pál beszélt róla. „Nem azé, aki akarja.” Mert az üdvösséget nem lehet megvásárolni. Hiába tesz az ember bármit, magától, saját erejéből sosem fog üdvözülni. Mert ami Isten előtt megállhat, az teljességgel hibátlan. „nem is azé, aki fut”. Mert az ember önmagától képtelen megtalálni az Urat. Saját szégyenünk nem tisztít meg bennünket, sőt, gyakran még mélyebbre taszít. Ezért kell mindig hálát adnunk, ha az Isten közeledik hozzánk. Mert a predestinációban nem az „előre, eleve” szó a lényeges, hanem az elrendelés. Mert az Úr idő felett áll, neki nem esik nehezére valamit eldönteni, akár évezredekkel korábbról. De a jövőnk felett is rendelkezhet. Az ő kezében vagyunk. A predestináció tana ezt akarja megmutatni számunkra.

Ő rendelte el a mi üdvösségünket. Pál fogalmazza meg így „a könyörülő Istené”. Nem írta hozzá, de mi gondoljuk mellé, hogy „a könyörülő Istené a döntés”. Mert az Úr döntött. Mellettünk döntött. Szeretetét nem csak elhatározta, már teremtésünk előtt. Meg is mutatta a keresztfán. Mert ő valóban könyörülő Isten.

Tapolca és Vidéke Református Társegyházközség

Dátum: 2020.08.27-28.

Textus: Rm 9,16

Bűnbánati istentiszteletek (sorozat)

A Szentírás minden egyes betűje életünk következő fejezetéről szól. „Ne félj, bűnös ember, előttem van a jövőd.” Erről szól az elrendelés. Arról, hogy az Úr megkönyörült rajtunk. Támogat bennünket, biztosít arról, hogy nincs miért rettegnünk. Világjárványok jönnek, majd eltűnnek hirtelen, mintha sosem lettek volna. Káoszt és fájdalmat hagynak maguk után. Háborúk érkeznek, népek tűnnek el. De az Úr előre rendelkezett az életünk felől. Biztos bizonyosságunk van abban, hogy tőle minket semmi el nem szakíthat. Nem számít, hogyan tette ezt. A lényeg, hogy nekünk üdvösségünk van őbenne. Mert az Úr mellettünk döntött, amikor Fiát áldozta fel értünk a keresztről.

Tegyük hát le az Úr elé féligazságainkat. Engedjük, hogy ő megvizsgáljon bennünket. Tegyük le lábaink elé szégyenünket, minden aggodalmunkat. Hagyjuk, hogy az ő Szent Igéje átformálja életünket. Mert ő mellettünk döntött. Hozzuk hát meg mi is újra a döntést: hálaadással az Úrnak szolgáljunk! Ámen.

2. alkalom

Kedves Testvéreim! Tegnap arról beszélgettünk, hogy az Úr igéje kincset rejt. Minden egyes szava, akár betűje képes meghatározni életünket. A felolvasott ige a predestinációról beszél. Isten mellettünk döntött, elhatározását pedig Fiának, Jézus Krisztusnak kereszthalálával pecsételte meg. Mellettünk döntött, így mostmár számunkra is szabad a döntés lehetősége. Kereshetjük az Urat. Így szólt hozzánk az Úr a tegnapi istentiszteleten.

Arról viszont tegnap nem esett szó, hogy hogyan könyörül rajtunk az Úr. Most erről beszéljünk. Mit is jelent számunkra a könyörület? Talán hasonló a kegyelem kifejezéshez, esetleg szinonimája is lehet. Azonban a könyörülés cselekvése többet jelent a kegyelemnél. Ez utóbbi egy jogi fogalom, azt jelenti, hogy bűnöket megbocsátani. A könyörület azonban egészen mást jelent.

A könyörület látásmódot, hozzáállást, attitűdöt jelent.

A könyörülő ugyanis meglátja a bűnös ember sorsát is. Nem csak a bűnt látja, és dönt felőle. Hanem látja az egész embert, kezdettől a végig. Látja a gyerekkorunkat, amikor szüleink elől menekültünk, mert valami csínytevésen értek. Látja a serdülő énünket, aki lázadt minden és mindenki ellen. Látja, hogyan szégyelltük magunkat, amikor még majdnem kenyérre se jutott. Látja a hiányunkat, ha édesapánk korán elhagyott. Vagy a hazátlanságunkat, ha korán el kellett kerülnünk a szülői háztól. Látja a szomszédaink rosszalló tekintetét, és a csúfolódó diáktársainkat. Igen, a könyörülő Isten mindent lát. Nem csupán kegyelmez, hanem együtt is érez velünk. Látja az elválás terhét és szörnyűségét. Látja a szégyenünket, amikor próbáljuk leplezni titkolt vétkeinket. És valóban, ő kész könyörülni rajtunk.

Mennyire másképp állunk mi magunk is ahhoz, akit jól ismerünk. Milyen különös, hogy a szomszédaink mindig másképp látnak bennünket, mint a távolabb lakó ismerőseink. És milyen nagy áldás, ha a szomszédaink között akad olyan, akikkel barátságot köthetünk. Sőt, még nagyobb áldás, ha az ember a közvetlen rokonaival tarthat fenn ilyen közeli kapcsolatot. Nincs annál szörnyűbb, amikor testvérek egymás ellen fordulnak. Talán pont azért, mert már túl jól ismerik a másikat ahhoz, hogy szeretettel tudjanak gondolni felőle. Sok rossz tapasztalattal igen nehéz megbízni valakiben.

Gondoljunk bele, ha valaki gyerekkorunktól kezdve végignézné életünk minden pillanatát, vajon ki lenne közülünk az, akinek hiteles az élete? Elég talán egyetlen egy botlás, és rájövünk, hogy az ember nem is olyan, mint amilyennek mutatja magát. Ha a saját életünkben fel tudunk sorolni olyan alkalmakat, amikor csalódnunk kellett saját

magunkban, bizony sok fájdalunk van. Mert ha az ember önmagában csalódni kényszerül, másban hogyan bízhatna meg?

Hát ezért olyan hatalmas dolog, hogy a mi Istenünk könyörül. Mert ő valóban látja minden elesésünket, minden sikerünket. Mindennek ellenére pedig a könyörület lelkével közeledik hozzánk. Megmutatja akaratát nekünk, ha keressük őt. Bár ő bennünk nem bízhat, hiszen saját magunkban is sokszor kellett csalódnunk. De mi bízhatunk benne, mert ő soha meg nem változik, mindig tökéletes és teljes Úr. Ezért mondja Jézus példázatában: ha valaki az Úrra építi fel a házát, kősziklára alapozott.

Az üdvösség az Úr dolga. A küldetésünk azonban a mi feladatunk.

„Nem azé, aki akarja”. ...

Az ember hiába akarja az üdvösséget, sosem kaphatja meg. Mert az üdvösség sokkal több annál, minthogy az Isten ezt a mindennél drágább kincset aprópénzért osztogassa. Könyörülök, akin könyörülök. Irgalmazok, akinek irgalmazok. Megteheti, mert ő mindenkinek felett áll. Tudjuk, hogy ő minden embert okkal teremtett. Isten előtt minden egyes teremtménynek fontos feladata, küldetése van. Senkit sem öncélból, jövőkép nélkül alkotott. De sajnos sokan vannak, akik nem töltik be a nekik szánt feladatot. Egyházat alkotott ezért, hogy akik rátalálnak Istenben a küldetésükre, éljenek aszerint. Ő könyörülő Úr, hát bízzuk rá a döntést. Ezek ugyanis olyan titkok, amikbe ő nem hagy betekintést nyernünk. De mi, akik egyházának tagjai vagyunk, keressük az ő akaratát. NE engedjük, hogy életünk öncélú legyen. Tegyük le az önzés lelkületét Istenünk elé, aki kész kijelenteni számunkra akaratát. Fontos küldetést bíz ránk az Úr. Nem könnyű azonban letenni szeretteinket Isten elé.

Én magam is erős falakba ütköztem nem egyszer, amikor szeretteimért, barátaimért imádkoztam. Megtérésükért, felismerésükért, hogy bízzák az életüket a Mindenható Istenre. Aggódtam, imádkoztam, nem akartam belenyugodni, hogy vannak hitetlen szeretteim. Be kellett mégis látnom, hogy Isten iránti bizalom nélkül semmit sem ér a keresztyéniségem. Imádkozni szabad, sőt szükséges. Azonban a döntést nem nekem kell meghoznom. Ezt a döntést Isten hozta meg. Vannak, akik megkapják a Szentlélek ajándékát, mások nem. De azt biztosan tudom, hogy akiben megfogalmazódik a vágy Isten iránt, attól az Úr nem vonja meg magát. Ne adjuk hát fel a reményt akkor sem, ha tudjuk valakiről, hogy nem hisz Istenben. Bízzuk hát rá a döntést az Úrra, hogy ő akkor adja majd a Szentlelket, ha akarja.

Tudjuk, hogy ő könyörülő Isten, aki mindent lát bennünk. Tudja a kétséget is, és az elkeseredést, és azt, ahogyan szeretteink felől aggódunk. Adjunk neki hálát, ha nincs olyan

szerettünk, házaspárunk, gyermekünk, barátunk, aki felől aggódnunk kell. De tegyünk meg mindent azért, hogy a hitetlenek megismerhessék az evangéliumot: Jézusban, az ő halálában és feltámadásában üdvösséget nyertünk.

Mindezzel együtt mindannyiunknak fontos feladata a családi élet. Első renden közeli szeretteink felé adott küldetést számunkra az Úr. Nem csupán annyit, hogy megszólítsuk őket, vagy hitvallást tegyünk. Ennél sokkal többet vár tőlünk. A szeretet küldetését adta nekünk. Akkor is, ha biztosak vagyunk szeretteink hite felől, és akkor is, ha nem. Mert ha látjuk és tapasztaljuk valakiről, hogy nem hisz, az még nem a végső döntést jelenti. Fel kell készülnünk arra, hogy az Úr közeledni akar szeretteinkhez. Nyitottnak kell lennünk, hogy bármikor kész üzenettel állhassunk szeretteink elé, ha ők kérdeznak minket hitünkről. De úgy kell élnünk az életünket, hogy akarjanak kérdezni hitünk felől. Ha még sosem történt meg ez egyetlen szerettünk esetében sem, akkor valami nincs rendben keresztyénységünkkel. Mert a keresztyén „életmód” fel kell, hogy tűnjön azoknak, akik nap, mint nap találkoznak velünk. Fejlődnünk kell, hitünkben épülnünk, ez ugyanis másképp nem megy.

Bízzunk az Úrban, mert ő üdvösségre vezet minket.

A predestináció tanának pedig fontos szerepe van hitünk fejlődésében. Segítségünkre van abban, hogy megfogalmazzuk Isten iránti bizalmunkat másoknak. A predestináció megtanít, hogy bízzunk Istenben, aki születésünk előtt már mellettünk döntött. Tudjuk, hogy neki hatalma van döntené élet és halál felett, de a Szentírásból megtudhatjuk, hogy a mi életünk felől úgy rendelkezett, hogy üdvösséget nyerjünk Krisztusban. A predestináció célja tehát az, hogy meglássuk saját üdvösségünk jelentőségét. Mert ha a Szentírás megmutatja nekünk, hogy Jézusban örök életünk van, úgy megláttatja velünk ennek jelentőségét is. Mert ha nem határozza meg egész életünket, szolgálatunkat az üdvösségünk tapasztalata, akkor valami nincs rendben. Ha szeretteink nem látják rajtunk, hogy Istenhez tartozunk, akkor valami nincs rendben.

Az Úr így bíz ránk fontos küldetést. Talán először családunk felé, tehát közeli szeretteink felé. Egy jó szó, figyelmes hallgatás. De semmi kétségünk sem lehet abban, hogy ő küldetést bízott ránk. Mert a kegyelem önmagában üres ajándék lenne. A kegyelem együtt kell érkezzen feladatokkal is, mert az ember számára mindig kell egy cél, amiért dolgozhat. A céltalan keresztyénység halálra van ítéelve. Nagy fájdalom református egyházunknak fiataljaink hiánya. De lássuk be, amíg a fiatalok számára az egyház nem ad feladatokat, fontos küldetést, amíg fiataljaink nem érezhetik magukat hasznosnak közöttünk, addig hiába várjuk őket.

Tudjuk, hogy az ő elhívása nem a mi tehetségünktől függ. Nem hitünkkel érdemeljük ki az üdvösséget, az örök élet ajándékát. Ezt Isten Krisztusban ajándékol adja számunkra, ahogyan a kapott tehetségünk is tőle származik.

Befejezés

Isten ismer bennünket. Ez az ismeret pedig olyan, amit mi emberi ésszel el sem tudnánk képzelni. Tudjuk persze, hiszen jól ismerjük a zsoltáros szavait: „Uram, te megvizsgálasz és ismeresz engem. Tudod, ha leülök, vagy ha felállok... még nyelvemen sincs a szó, te már pontosan tudod.” Ő képes arra is, hogy életünk minden eseménye az üdvösségünkért történjen. Heidelbergi káténk így fogalmazza meg ezt: „mindazt a rosszat is, amit e siralomvölgyben ránk bocsát, a javunkra fogja fordítani.” És: „mindennek az én üdvösségemre kell szolgálnia”.

Nézzük meg életünket és lássuk meg, hogy állunk küldetésünkben. Üdvösségünk bizonyosságát keressük a minket körülvevő emberek életében. Ő mindig megmutatja számunkra, amivel szolgálhatunk, csak el kell kérnünk ezt tőle. Szolgáljuk őt hálaadással, mert ő üdvösségre rendelt bennünket már születésünk előtt, hogy életünkben és halálunkban szolgáljuk őt bizalommal. Ámen.

Kádár Tamás György